

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ

Донецький державний комерційний інститут

На правах рукопису

СВИНАРЕНКО Тетяна Іванівна

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ
ЯКОСТІ ТОВАРІВ У ВІДТВОРЮВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ**

Спеціальність 08.07.05 - "Економіка торгівлі і послуг"

Автореферат
дисертації на здобуття ученого ступеня
кандидата економічних наук

Донецьк - 1997

Дисертація є рукописом
Робота виконана в Донецькому державному
інституті

Науковий керівник: доктор економічних наук,
професор ОМЕЛЬЯНОВИЧ
Лідія Олександрівна

Офіційні опоненти: доктор економічних наук,
професор МАКОГОН
Юрій Володимирович

кандидат економічних наук,
доцент БАКУНОВ
Олександр Олексійович

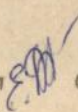
Провідна організація - Інститут економіки промисловості
НАН України

Захист дисертації відбудеться 14 березня 1997 р. о 12 годині на
засіданні спеціалізованої ученої ради К.06.02.02 по присудженню
ученого ступеня кандидата економічних наук у Донецькому
державному комерційному інституті за адресою: 340050, м. Донецьк,
50, вул. Щорса, 31.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці інституту.

Автореферат розіслано 12 лютого 1997 р.

Учений секретар спеціалізованої
ученої ради,
кандидат економічних наук, доцент

О.В. ВІНОГРАДОВА

ЛБ 37.а

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Переорієнтація економіки України на соціально значимі результати багато в чому залежить від поліпшення якості продуктів харчування, в тому числі плодовоовочевої продукції, задоволення ними попиту споживачів.

Як відомо, збільшенню виробництва плодовоовочевої продукції, поліпшенню постачання населення цими продуктами в Україні приділяється велика увага. Урядовою комісією учених і спеціалістів розроблено "Національну програму розвитку агропромислового виробництва та соціального відродження села України на 1996-2005 рр.", в якій намічено шляхи відродження аграрного сектора в умовах переходу до ринкової економіки.

Внаслідок відставання в технологіях збирання овочів, його транспортування та зберігання, в розвитку переробної промисловості та ринкової інфраструктури значна частина (іноді до третини) продукції втрачалась, так і не дійшовши до споживачів. Асортимент продуктів харчування та їх структура не відповідали науково обґрунтованим нормам споживання. Продовольчий ринок високоякісних овочів, фруктів, ягід залишався значною мірою дефіцитним. Сталося це у 1995 році у зв'язку із загальним кризовим становищем в державі, низькою купівельною спроможністю населення, зі спадом виробництва сільськогосподарської продукції.

Споживання овочів та бацтєнних скоротилося на 1,5%, фруктів та ягід - на 30,9%, картоплі - на 6,9%, хліба та хлібопродуктів - на 4,3%, пещь - на 33,5%, риби та рибопродуктів - на 81,7%.

Слід відзначити, що якість овочів, які завозяться у торгівлю, не завжди відповідає вимогам державних стандартів. Наприклад, щорічно в торгівлю Донецької області надходить від 30 до 50% нестандартної плодощовчевої продукції.

Виробництво та реалізація овочів, що не відповідають нормативній якості, як правило, спричиняють втрату господарствами прибутку, а також негативно позначаються на тривалому зберіганні цієї продукції і на фінансовій діяльності торговельних організацій. Недосконалість системи збуту овочів, ускладнена реформуванням державно-заготівельно-розподільчої системи, також приводить до погіршення якості та значної втрати продукції. Зміна макро- і мікроекономічного середовища господарської діяльності підприємств різних правових форм власності, які виробляють, зберігають та доводять до кінцевого споживача плодощовчеву продукцію, вимагає нових досліджень та оцінок на всьому шляху проходження товарів від виробництва до споживання.

Економічний аспект якості товарів дістав відбиття у працях ряду вітчизняних та зарубіжних учених: Азгальдова Н.Т., Глічева А.В., Дубовикова Б.А., Львова Д.І., Омельянович Л.О., Петракова Н.Я., Синько В.І. та ін.

Аналіз робіт названих вище авторів дав змогу зробити висновок, що більшість учених присвятили свої дослідження вивченню різних аспектів якості, а також формуванню її на окремих стадіях відтворювального процесу.

В той же час слід відзначити, що дослідженню економічних питань якості на всіх етапах просування продукції від виробництва до споживання в умовах ринкових відносин не приділено достатньої уваги. Саме комплексна оцінка сукупності чинників, що впливають на різних етапах відтворення якості товарів, необхідна для визначення форм і методів формування нормативної якості.

Актуальність дослідження визначається також необхідністю пошуку нових форм і методів впливу на якість продукції як найважливішої умови її конкурентоспроможності, поліпшення постачання населення вітчизняними плодовоовочевими продуктами високої якості. Велика актуальність проблем, недостатня вивченість, теоретична і практична значимість зумовили вибір теми дисертаційної роботи і зміст дослідження.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає в тому, щоб вивчити, узагальнити і дати критичну оцінку стану якості овоцєвої продукції на всьому шляху її просування: виробництво, транспортування, зберігання та реалізація; обґрунтувати та рекомендувати методологічні й наукові підходи до створення економічних умов підвищення якості овочів і їх збереження в процесі заготівлі, зберігання та реалізації.

Таким чином, в дисертаційній роботі поставлені й розв'язуються такі завдання:

визначити суть якості товарів як економічної категорії;

дослідити та оптимізувати понятійний та термінологічний апарати відносно економічного боку якості товарів;

показати роль і значення підвищення якості товарів у перехідній економіці України;

дослідити економічні аспекти якості овочів у процесі їх виробництва, заготівлі, зберігання та реалізації в умовах змінного соціально-економічного середовища господарювання;

розглянути вплив реформування виробничих відносин на якість продукції;

дослідити ефективність сучасного державного регулювання якості товарів;

визначити ефективні економічні інструменти впливу на якість продукції, оптимізувати технологічний процес доставки плодоовочевої продукції споживачеві.

Предмет та об'єкт дослідження. Предметом дослідження є економічні відносини, що складаються у сфері виробництва, заготівлі, зберігання та торгівлі плодоовочевою продукцією щодо формування її якості і задоволення потреб населення в умовах переходу економіки України до ринкових відносин.

Об'єктом дослідження є овочівницькі та торговельні підприємства Донецької області й України в цілому.

В ході дослідження для порівняльного аналізу й вироблення оцінних критеріїв економічного боку якості товарів використано дані Мінстату України, Мінзовнішекономзв'язків та торгівлі України, Укоопспілки, Донецької облспоживспілки, первинні звітні дані колективних сільськогосподарських підприємств, підприємств переробної промисловості, Міністерства сільського господарства та продовольства, торговельних підприємств, звітні матеріали управління по захисту прав споживачів, інспекції по заготівлі і якості товарів, управління з питань торгівлі та громадського харчування, Донецького центру стандартизації, метрології та сертифікації.

Проаналізовано також матеріали, одержані автором при анкетному обстеженні овочівницьких та торговельних підприємств окремих регіонів України.

Теоретичною та методологічною основою дослідження послужили теоретичні праці, наукові дослідження з розглядуваної проблеми, матеріали сесій Верховної Ради України і закони, які створюють правову основу державного управління якістю товарів, Укази Президента України, постанови Верховної Ради України, Кабінету міністрів України.

В роботі над дисертацією використано також праці вітчизняних та зарубіжних економістів з економічних проблем якості продукції, наукові звіти науково-дослідних інститутів України, звіти Всесвітнього банку про світовий розвиток, наукову, навчальну енциклопедичну літературу, матеріали наукових конференцій.

У ході дослідження використовувалися методи загальної теорії наукового пізнання, методи макро- і мікроекономічного аналізу, метод опитувань, економіко-математичні методи із застосуванням ПЕОМ.

Наукова новизна роботи. В дисертації досліджено сучасні тенденції та економічні умови формування нормативної якості плодоовочевої продукції, показано взаємозв'язок реформування економіки овочівницьких і торговельних підприємств та якості продукції.

Конкретні результати дослідження, які характеризують його новизну, виражаються ось у чому:

автор вперше комплексно дослідив відносини, які складаються у сфері виробництва, заготівлі, зберігання та реалізації овочів щодо їх якості у перехідній економіці України;

в дисертації дано критичну оцінку точок зору учених про зміст економічної категорії якості товарів, сформульовано позицію дисертанта щодо суті економічної категорії якості товарів, її рівневого визначення;

визначено авторський підхід до формування системи показників якості товарів і класифікації чинників, що впливають на неї;

дано аналітичну оцінку сучасних умов виробництва, заготівлі і переробки овочів та їх впливу на формування якості овочів на всіх технологічних етапах їх просування, аж до кінцевого споживача;

досліджено нові аспекти становлення ринкових відносин у сфері виробництва та торгівлі овочами, вивчено їх вплив на якість продукції;

виявлено чинники та нові обставини формування нормативної якості плодоовочів і забезпечення збільшення реалізації продукції;

визначено, що реформування виробничих відносин на мікрорівні нерозривно пов'язано з якістю продукції і реалізацією економічних інтересів усіх ринкових суб'єктів;

обгрунтовано необхідність державного регулювання якості товарів на базі використання інструментів управління, адекватних формованню ринковим відносинам;

запропоновано методику оптимізації доставки плодовоовочів від виробника до кінцевого споживача в умовах комерціалізації підприємств торгівлі і розширення джерел надходження продукції.

Сформульовані вище цілі і завдання дослідження, а у зв'язку з цим викладені в роботі положення, являють практичну новизну розв'язання поставленої проблеми і поряд з теоретичними посиланнями виносяться на захист.

Практична значимість і апробація результатів дослідження. Значення дисертації для практики господарювання полягає в тому, що дисертант розробив нові підходи до реалізації проблеми якості овочів і її соціально-економічних наслідків для виробничих та торговельних підприємств. Крім того, одержані висновки та практичні рекомендації мають важливе значення для продовження досліджень у цьому напрямку з урахуванням динамічних реформаторських процесів в економіці України в цілому і її окремих галузях.

Дисертацію написано на основі узагальнення автором п'ятирічних досліджень з вивченої проблеми, причому спочатку досліджувався товарознавчий бік якості овочів. Грунтуючись на цих дослідженнях, автор перейшов до економічного аспекта якості овочів, провів самостійні дослідження і виконав дану роботу. Автор також брав участь у виконанні ряду держбюджетних та госпрозрахункових науково-дослідницьких робіт.

Основні положення дисертаційної роботи доповідались на 5 українських та міжнародних науково-дослідних конференціях й увійшли у відповідні рекомендації.

Апробація результатів дослідження проходила також і такими каналами, як публікація у відкритій пресі, у службових виданнях, шляхом подання рекомендацій у державні служби, господарські органи управління торгівлею і виробництвом.

Разом з Донецьким центром стандартизації, метрології та сертифікації автором розроблено науково-методичні рекомендації по сертифікації продовольчої сировини і харчових продуктів, які розіслано виробничим та торговельним підприємствам Донецької області для управління якістю продукції.

Матеріали дисертаційного дослідження широко використовуються у навчальному процесі при проведенні семінарських занять з курсу "Макроекономіка". Крім того, матеріали дисертації можуть бути використані також при читанні лекцій студентам з курсів "Економіка підприємства", "Розміщення продуктивних сил", "Технологія галузі", слухачам факультетів і інститутів післядипломної освіти.

Обсяг і структура дисертації. У структурному плані концепція роботи зображена у трьох взаємоз'язаних між собою главах, що складаються з 9 параграфів, а також вступу і висновку, списку літератури, 23 додатки. Загальний обсяг дисертації становить 156 сторінок машинописного тексту. Список використаної літератури включає 180 найменувань.

Структура роботи

ВСТУП.

Г л а в а 1. Економічна природа якості товарів.

1.1. Економічна суть якості товарів.

1.2. Система показників якості товарів і класифікація чинників, що впливають на неї.

1.3. Значення підвищення якості товарів в умовах розвитку ринкових відносин.

Г л а в а 2. Дослідження якості плодоовочевої продукції на етапах виробництва, переробки, зберігання та реалізації.

2.1. Аналітична оцінка стану умов виробництва і його впливу на якість плодоовочевої продукції.

2.2. Ефективність заготівлі та зберігання плодоовочевої продукції.

2.3. Збереження якості плодоовочевої продукції при реалізації.

Г л а в а 3. Економічні умови підвищення якості товарів і її збереження.

3.1. Державне регулювання якості товарів.

3.2. Вплив процесів роздержавлення та приватизації на підвищення якості плодоовочевої продукції.

3.3. Оптимізація доставки овочів споживачеві.

ВИСНОВКИ.

ЛІТЕРАТУРА.

ДОДАТКИ.

2. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

2.1. Формування соціально орієнтованої ринкової економіки передбачає задоволення потреб населення в різноманітних товарах і послугах високої якості.

Висока якість означає збереження праці і матеріальних ресурсів, зростання експортних можливостей держави, краще задоволення особистих та громадських потреб. Останнє пов'язано з необхідністю дослідження економічного боку якості, з'ясування її ролі й місця як економічної категорії у системі економіки в цілому.

Теоретичний аналіз економічної літератури в історичному аспекті дав змогу простежити еволюційні зміни у визначенні ролі та значення якості у розв'язанні соціальних та економічних завдань держави.

Дисертант показав теоретичний аналіз якості як економічної категорії, вказав на багатогранність і складність цієї категорії, підкреслив особливу вагу економічного аспекту дослідження.

Для глибшого розуміння внутрішніх взаємозв'язків різних боків якості запропоновано комплексний підхід до дослідження проблеми.

В дисертації зроблено аналіз теоретичних дискусій, наукових поглядів та ідей, зарубіжного досвіду щодо економічного боку якості товарів, який дозволив обґрунтувати авторські висновки, дати визначення якості товарів як економічної категорії.

Суть його полягає в тому, що під якістю товарів автор розуміє сукупність корисних властивостей та ефекту, одержуваного в процесі споживання.

У процесі задоволення своїх потреб люди вступають в економічні відносини щодо виробництва товарів певної якості. Задоволення потреб виступає як класовий і соціальний момент і пов'язане безпосередньо з виробничими відносинами та законами суспільного розвитку.

Автором розглянуто різні характеристики якості товарів, їх взаємозв'язок з ринковими ситуаціями і вартісними категоріями.

2.2. Орієнтація ринкової економіки на реалізацію соціальних питань вимагає забезпечення не тільки кількісного, а й якісного зростання товарного пропонування, поліпшення якості і структури харчування. Серед інших продуктів харчування велике значення мають плоди та овочі, які містять цінні для організму людини вітаміни, вуглеводи, органічні кислоти.

Незважаючи на важливість плодоовочевої продукції, її споживання населенням у 1995 році було нижчим, ніж у 1985 році. Це видно з даних таблиці.

Таблиця 1

Споживання плодоовочевої продукції в Україні

на душу населення
за рік, кг

Найменування продукції	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	у % до 1985 р.	
								1985	1995
Картонія	138	131	118	133	150	135,8	122	87,8	
Овочі і баштанні	134	102	102	86	90	83,7	98,5	79,4	
Фрукти і ягоди (без переробки на вино)	50	47	38	39	40	28,8	34,5	69	

В дисертації також запропоновано класифікацію показників якості. При цьому звернено велику увагу на виключення економічних характеристик в систему показників якості.

В роботі досліджено діючу систему обліку якості товарів, дано її критичну оцінку. Особливу увагу приділено екологічності як найважливішому показникові якості товарів, що має велике значення в Донецькому регіоні.

Аналіз чинників, що впливають на економічний бік якості товарів, дав змогу згрупувати їх і дати об'єктивну оцінку. Серед них виділено природно-кліматичні, економіко-організаційні та соціальні, дано їх характеристику.

2.3. Як відомо, перехід до ринкових відносин передбачає формування конкурентного середовища. В цих умовах проблема якості товарів набуває особливого значення. Як показали дослідження, підвищення якості продукції є складовою частиною збільшення ефективності суспільного виробництва. Вона виступає чинником зростання продуктивності праці, кращого задоволення суспільних потреб, забезпечує вдосконалення виробництва, поліпшення умов праці, побуту, довкілля та здоров'я населення.

Як показав аналіз зарубіжного досвіду розв'язання проблеми якості товарів, останнє розглядається як чинник "виживання" в умовах жорсткої конкуренції і широкого асортименту пропонованих на ринку товарів. У зв'язку з цим для практики роботи зарубіжних фірм характерний комплексний підхід до розв'язання проблеми якості товарів, застосування основоположних принципів управління якістю.

Робота, спрямована на підвищення якості, має бути обов'язковим складником стратегії фірми і компанії.

Підвищення якості плодоовочевої продукції є постійним процесом і вимагає застосування сукупності прийомів і методів контролю та управління.

2.4. Дослідження дали можливість визначити вплив умов виробництва на формування суспільно необхідної якості плодів та овочів.

Автор виявив дві групи чинників, які роблять вплив на якість плодоовочевої продукції при її виробництві: природно-кліматичні та виробничо-технологічні. Економічний процес відтворення в овочівництві перебігає з природним процесом відтворення живих організмів, що

розвиваються на основі біологічних законів. Ці особливості зумовлюють певні риси економічних проблем якості, впливають на форми організації праці та виробництва.

Дисертантом дано кількісну оцінку впливу різних чинників, які формують якість у процесі виробництва, зроблено висновки про використання всіх можливостей виробництва для її підвищення.

2.5. Як показали дослідження, дуже часто сам процес виробництва плодосовочевої продукції залежить від стану торгівлі, від наявності необхідної матеріально-технічної бази всіх ланок проходження продукції від виробника до споживача.

Збільшенню товарного пропонування вітчизняної плодосовочевої продукції нормативної якості сприяє організація зберігання її в місцях виробництва. Як показали дослідження, зберігання плодосовочевої продукції в місцях виробництва забезпечує збільшення виходу стандартної продукції від 3 до 8%. Застосування ж контейнерної транспортної системи забезпечує підвищення виходу стандартної продукції на 7 - 12 %, одне в місцях виробництва майже відсутня матеріально-технічна база для зберігання продукції.

Так, в обстежуваних восьми КСП Донецької області лише КСП "Спартак" має овочесховище місткістю 2000 тонн.

Отже, майже вся матеріально-технічна база по зберіганню плодосовочевої продукції зосереджена в містах.

Наприклад, у Донецьку налічується 20 плодосовочевих баз. Загальна місткість сховищ становить 100 тис. тонн. З них тільки 48% обладнано холодильними установками. Крім того, ступень їх зносу становить близько 60%.

У 1993-96 рр. виробнича потужність сховищ використовувалася всього на 20%. Це пов'язано з погіршенням фінансового стану заготівельних та торговельних підприємств, скасуванням дотації з бюджету, а також

скасуванням держзамовлення на заготівлю плодоовочевої продукції. Мес місце значна заборгованість заготівельних та торговельних підприємств овочівницьким сільгоспідприємствам. На початок 1996 року по Україні вона становила 1,1 млрд. грн.

Як правило, сільськогосподарські підприємства змушені закладати на зберігання плодоовочеву продукцію в господарствах. Однак відсутність спеціалізованих сховищ спричиняє швидке зниження якості продукції і збільшує її втрати.

Безперервне вдосконалення матеріально-технічної бази по зберіганню продукції як у місця її виробництва, так і в містах є умовою доведення до споживача плодоовочевої продукції нормативної якості.

У перехідний до ринкових відносин період сталися істотні зміни в плодоовочевому комплексі України. Як показало обстеження, посилювся процес деспеціалізації виробництва, збільшилася реалізація плодоовочевої продукції населенню колективними сільськогосподарськими підприємствами (КСП), обмінюючи оптову і роздрібну плодоовочеву торгівлю. Так, якщо в 1986 - 1990 рр. заготівельні та торговельні підприємства Донецької області реалізували 4874 тис. тонн в середньому за рік, то за 1995 рік реалізовано майже в 10 разів менше (446 тис. тонн). Це підтверджує той факт, що в 1996 р. продаж овочів усіма категоріями господарств Донецької області заготівельним організаціям становив всього 21% від обсягу продажу в 1995 році. Оптова торгівля виявилась неплатоспроможною і не могла своєчасно оглячувати весь обсяг заготовленої на тривале зберігання продукції, негативно впливаючи на фінансовий стан сільгоспідприємств. Це викликало порушення договорів, контрактів на поставку плодоовочевої продукції. Організаційні та економічні неузгодженості на стику переходу плодоовочевої продукції від виробництва до споживача у

свою чергу були причиною втрат, зниження якості продукції і торговельного обслуговування населення.

Необхідний перехід на систему виробництва та розподілу плодоовочевої продукції, адекватної ринковій економіці. У зв'язку з цим дисертант виачив зарубіжний досвід і можливості його адаптації в Україні.

2.6. На якість плодоовочевої продукції впливає стан торгівлі, збуту. Сучасні умови господарювання свідчать про послаблення державного регулювання торгівлі, розвиток неформальної мережі реалізації плодоовочевої продукції, на частку якої припадає більш як половина споживаної в Донецькій області плодоовочевої продукції. Як показали дослідження, торгівля здійснюється формальною мережею магазинів, сільськогосподарськими робітниками, власниками особистих підсобних господарств, присадибних ділянок, приватними особами.

Дисертант провів опитування 200 споживачів м. Донецька і виявив переваги покупців відносно джерел реалізації плодоовочевої продукції. Як виявилось, основне джерело купівлі овочів для жителів м. Донецька - найчастіше ринок або виноска торгівля, хоч в цих місцях реалізації не створено належних умов для зберігання якості продукції. На ринках задовольняються потреби населення в картоплі і овочах на 54 - 60%. Близько 19% овочів, 26% картоплі і 35% фруктів від загального обсягу споживання задовольняються завдяки власному виробництву (присадибні ділянки, дачі). Частка магазинів у реалізації овочів і картоплі становить близько 30% від загального обсягу продажу.

Аналіз діяльності міських ринків м. Донецька дав змогу виявити наявні недоліки в організації продажу плодоовочевої продукції, забезпеченні нормативної їх якості і безпеки споживання.

В організації збуту плодоовочевої продукції доцільно впроваджувати зарубіжний досвід. В дисертації наводяться дослідження по організації зарубіжних оптових плодоовочевих ринків та аукціонів по оптовій

торгівлі, які забезпечують збереження високої якості продукції при доведенні її до споживача.

Ми вважаємо необхідним формування в Україні системи збуту плодоовочевої продукції з високим ступенем зрілості ринкових відносин, чіткістю та злагодженістю управління, кооперації. При цьому слід впроваджувати передовий досвід західноєвропейських країн з урахуванням історичних традицій України, конкретних умов функціонування національної моделі ринкової економіки.

Дослідження торгівлі плодоовочевою продукцією в різних каналах дало змогу зробити висновок про необхідність формування інформації про стан ринку, ціни на плодоовочеву продукцію. Автор провів анкетні опитування стану ринку м. Донецька і сукупності торговельних плодоовочевих підприємств та джерел надходження плодоовочевої продукції. Одержана інформація являє цінний орієнтир для споживачів, що впливає на формування їх переваг, прискорення реалізації і повне збереження якості плодоовочевої продукції, вигідне придбання ресурсів. Використання інформації про стан ринку плодоовочевої продукції запобіжить ризику і дасть можливість результативно вести комерцію.

Аналіз стану роздрібною торгівлі плодоовочевою мережі з урахуванням специфіки реалізовуваної продукції дав змогу розробити пропозиції по її оптимізації, створенню комфортності для покупця і забезпеченню швидшої реалізації як запоруку збереження якості продукції.

2.7. Проблема якості товарів викликає необхідність державного регулювання. Ринкові відносини, що формуються в Україні, вимагають нових підходів до державного впливу на якість товарів. В дисертації дано оцінку еволюційних змін в управлінні якістю продукції, ступеня державного контролю і регулювання якості.

Розв'язання проблеми якості нерозривно пов'язано з ліквідацією монополії виробників, формуванням цінової політики, забезпеченням паритету цін на плодоовочеву і промислову продукцію.

Досліджено формування державної системи стандартизації і сертифікації, адекватної ринковій економіці. На основі аналізу нормативної та відомчої документації щодо стандартизації, сертифікації, захисту прав споживачів встановлено основні інструменти державного регулювання якості продукції, реалізовуваної на внутрішньому та зовнішньому ринку.

2.8. На основі проведеного аналізу процесів реформування власності зроблено оцінку впливу цих процесів на якість продукції.

Реформування овочівницьких господарств зв'язано з особливостями використання ресурсного потенціалу, інтеграційними процесами всередині плодоовочевого комплексу, які забезпечують підвищення якості продукції.

Дисертант проаналізував систему економічних показників овочівницьких та торговельних підприємств різних правових форм власності, їх взаємозв'язок з якісними характеристиками плодоовочевої продукції. Розкрито проблеми формування та життєдіяльності фермерських господарств встановлено, що фермерські господарства ще не стали конкурентами для КСП як щодо кількості, так і якості плодоовочевої продукції.

Запропоновано інструменти державного впливу на забезпечення розвитку фермерських господарств, використовуючи зарубіжний досвід західноєвропейських держав.

Проведено порівняльну характеристику функціонування торговельних підприємств різних форм власності. Досліджено діяльність торговельної мережі "Плодоовоч" і Донецької облспоживспілки, яка показала

необхідність формування інформаційного забезпечення і державного регулювання торгівлі.

2.9. У зв'язку з реформуванням управління овочівницькими і торговельними підприємствами, комерціалізацією і приватизацією останніх було зруйновано традиційні економічні зв'язки між підприємствами, з'явилися нові господарські одиниці, які займаються виробництвом та реалізацією плодоовочевої продукції. Враховуючи специфіку цієї продукції, сезонність виробництва, дисертант дослідив можливості раціоналізації зв'язків у системі плодоовочевого комплексу. Її метою було швидше доведення до кінцевого споживача овочів у період сезону їх масового досягання. В дисертації запропоновано економіко-математичну модель прикріплення КСП до магазинів. Для розв'язання поставленого завдання було взято 7 видів овочів, які вирощувались у чотирьох КСП, 25 плодоовочевих роздрібних торговельних підприємств. Виконання запропонованої методики на фактичних матеріалах діяльності вказаних підприємств за 1995 рік дало змогу визначити, що її застосування більш ніж на 20% скорочує технологічний цикл просування овочів від КСП до покупця.

Пропонована методика оптимізації поставок овочів може бути використана для КСП, фермерських господарств, підприємств роздрібно торгівлі.

Ключові слова: ринок, ринок, інформатизація, економіка, інформаційні системи, інформаційний процес.

3. Основні положення дисертації опубліковано в таких наукових роботах:

1. До питання про економічне становище якості товарів. - Торівля і ринок України. - Донецьк: ДКІ, 1994. 0,3 др. арк.
2. До питання сертифікації продтоварів. - Торівля і ринок України. - Донецьк: ДКІ, 1995. 03 др. арк.
3. Науково-методичні рекомендації по сертифікації продовольчої сировини і харчових продуктів. - Донецький центр стандартизації та метрології. Донецький комерційний інститут. Донецьк, 1995. 1,5 др. арк.
4. Соціально-економічне значення торівлі у розвитку Донбасу. - Препрінт доповіді. Донецьк: ДонДУ, 1996. 1,0 др. арк.
5. Соціально-економічна оцінка зовнішньоторговельної діяльності України. - Тези доповідей Міжнародного науково-практичного семінару: Міжнародна логістика і маркетинг у країнах з перехідною економікою. Київ-Донецьк, вересень-жовтень 1996 р. Донецьк: ДонДУ, 1996. 0,3 др. арк.

4. АННОТАЦИЯ

Свинаренко Татьяна Ивановна. "Социально-экономические вопросы повышения качества товаров в воспроизводственном процессе". Рукопись диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.07.05 - "Экономика торговли и услуг". Донецкий государственный коммерческий институт. Донецк, 1997.

В диссертации исследованы вопросы повышения качества плодовоовощной продукции на стадиях воспроизводственного процесса, сделан акцент на реформировании экономических отношений в системе плодовоовощного комплекса и новых подходов к решению проблемы качества продукции как условия реализации социальной ориентированности экономики Украины.

Результатом проведенного исследования явились выводы и рекомендации, направленные на создание благоприятной экономической среды для повышения качества плодовоовощной продукции и полного ее сохранения.

The summary

Svinarenko T.I. Socio - economic questions of increase of quality of the goods in reproduction process.

The manuscript of the dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of economic sciences on a speciality 08.07.05 Economy of trade and services.

The protection is held on March 14, 1997 in Donetsk State commercial institute (Donetsk city).

In the dissertation questions of increase of quality fruit and vegetable production at stages reproduction of process are investigated, accent on reforming of the economic relations in system fruit and vegetable complex and new approaches to the decision of a problem of quality of production as conditions of realization social orientation of economy of Ukraine is made.

By result of spent research conclusions and recommendations, directed on preservation of favorable economic environment for increase of quality fruit and vegetable production and complete its safety were.

Ключові слова: ринок, якість, макроекономічне середовище, мікроекономічне середовище, відтворювальний процес.

Підп. до друку б. 02. 97. Формат 50x84/24. Папір друк. № 3.
Обл.-вид. арк. 1,0. Тираж 100 прим. Замовлення № 54.
Донецьке обласне управління статистики.
340048, м. Донецьк, вул. Університетська, 83.
Ротапринт Донецького обласного управління статистики.

AB 37.210

AB 37.210